

यनुएताबुद्धिविनिश्चित्युक्तं तत्राह यइति यस्तुवैद्यानां विद्यावतां वाचं विजानाति ननु तदर्थं सत्त्वादृशो बहुमानं इयात् गुरुनप्युपदेष्टुं योग्यमात्मानं मन्यते ननु तत्त्वं विदति ॥ २२ ॥ कस्तर्हितत्वं विदतीत्यत आह य
देति यदायस्मिन्काले भूतानां वियदादीनां पृथग्भावं नानात्वं एकस्थं एकस्मिन्नात्मनि पर्यवसन्नं विलीनमिति यावत् घटशरावादीनामिव मृन्मात्रमनुपश्यति शास्त्राचार्योपदेशमनुध्यानेन साक्षात्करोति तथातत् एक
स्मादेव विस्तारं उत्पत्तिं च पश्यति तदा ब्रह्मसंपद्यते तत्त्वं विदति ॥ २३ ॥ तेषु बुद्धिमंतस्तांगतिं ब्रह्मसंपत्तिं याति नत्वा दृशा विद्वांसः शास्त्रमात्राभिज्ञाः यतो ल्यचेतसः मंदबुद्धयो बहिर्मुखा इत्यर्थः कथं तर्हि बुद्धिमंतो भवन्ती

यस्तु वाचं विजानाति बहुमानमियात्स वै ॥ ब्रह्मभावप्रपन्नानां वैद्यानां भावितात्मनां ॥ २२ ॥ यदा भूतपृथग्भावमेकस्थमनुपश्यति ॥ तत एव च विस्तारं ब्रह्मसं
पद्यते तदा ॥ २३ ॥ तेजनास्तांगतिं याति नाविद्वांसो ल्यचेतसः ॥ नाबुद्धयो नातपसः सर्वबुद्धौ प्रतिष्ठितं ॥ २४ ॥ इति श्रीमहाभारतेशांतिपर्वणिराजधर्मानु०
युधिष्ठिरवाक्ये सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥ वैशंपायन उवाच तूष्णीं भूतं तुराजानं पुनरेवार्जुनो ब्रवीत् ॥ संतप्तः शोकदुःखाभ्यां राजवाक्शाल्यपीडितः ॥ १ ॥
अर्जुन उवाच कथयंति पुरातनमिति हासमिमं जनाः ॥ विदेहराज्ञः संवादं भार्यया सह भारत ॥ २ ॥ उत्सृज्य राज्यं भिक्षार्थं कृतबुद्धिं नरेश्वरं ॥ विदेहराजमहि
षीदुःखिताय दभाषत ॥ ३ ॥ धनान्यपत्यंदाराश्च रत्नानि विविधानि च ॥ पंथानं पावकं हित्वा जनको मौढ्यमास्थितः ॥ ४ ॥ तं ददर्श प्रिया भार्या भैक्ष्यवृत्तिमकिं
चनं ॥ धानामुष्टिमुपासीनं निरीहं गतमत्सरं ॥ ५ ॥ तमुवाच समागत्य भर्तारमकुतोभयं ॥ क्रुद्धामनस्विनी भार्या विविक्ते हेतुमद्वचः ॥ ६ ॥ कथमुत्सृज्य राज्यं स्व
धनधान्यसमन्वितं ॥ कापालीं वृत्तिमास्थाय धानामुष्टिर्न तेवरः ॥ ७ ॥ प्रतिज्ञातेन्यथाराजन् विचेष्टा चान्यथा तव ॥ यद्राज्यं महदुत्सृज्य स्वल्पे तुष्यसि पार्थिव ॥
॥ ८ ॥ नैतेनातिथयो राजदेवर्षिपितरस्तथा ॥ अद्य शक्यास्त्वया भर्तुं मोघस्तेयं परिश्रमः ॥ ९ ॥ देवतातिथिभिश्चैव पितृभिश्चैव पार्थिव ॥ सर्वैरेतैः परित्यक्तः प
रिव्रजसि निष्क्रियः ॥ १० ॥ यस्त्वं त्रैविद्यवृद्धानां ब्राह्मणानां सहस्रशः ॥ भर्ता भूत्वा च लोकस्य सोद्यतैर्भृतिमिच्छसि ॥ ११ ॥ श्रियं हित्वा प्रदीप्तां त्वं श्ववत्संप्रति
वीक्ष्यसे ॥ अपुत्रा जननी ते घकौ सल्या चापतिस्त्वया ॥ १२ ॥ अमी च धर्मकामास्त्वांक्षत्रियाः पर्युपासते ॥ त्वदाशामभिकांक्षंतः रूपणाः फलहेतुकाः ॥ १३ ॥

त्यत आह नाबुद्धयो नातपस इति ये अतपसो न ते अबुद्धयो न तपसैव बुद्धिः प्राप्यत इत्यर्थः ॥ २४ ॥ इति शां० रा० नै० भा० सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥ तूष्णीं भूतमिति ॥ १ ॥ बुद्ध्यर्थं तपोनुष्ठातुं न मेव श्रेय इत्यु
क्तं तत्र कर्मणैव हि संसिद्धिमास्थिता जनकादय इति उक्ते गृहे पि चित्तशुद्धिकरं यज्ञादिकं तपोस्तीत्याख्यायिका मुखेन प्रतिपादयिष्यन् अर्जुन उवाच कथयंतीति ॥ २ ॥ ३ ॥ पावकं यज्ञादिद्वारा शोधकं ॥ ४ ॥ धानाभृष्ट
यवाः निरीहं वितृष्णं ॥ ५ ॥ हेतुमदयुक्तियुक्तं ॥ ६ ॥ न तेवरः न ते त्वया वरणीयः ॥ ७ ॥ प्रतिज्ञा सर्वसंगं त्यक्ष्यामीत्येवं रूपास्त्वत्पेनापि कुंडिकादिसंग्रहेण नष्टेत्यर्थः ॥ ८ ॥ एतेन धानामुष्टिना ॥ ९ ॥ यतो निष्क्रियः
अतो देवतादिभिः परित्यक्तः सन्नेव परिव्रजसि ॥ १० ॥ भृतिस्त्वोदरभरणं ॥ ११ ॥ १२ ॥ फलहेतुकाः फलार्थिनः ॥ १३ ॥